

Одним із основних критеріїв ефективності розвитку регіону є забезпечення комфортного, безпечного середовища життєдіяльності для людини на всій території регіону, незалежно від розташування місцевості. Громадяни мешкають у конкретних містах, селищах і селах, тому повсякденно мають вирішувати проблеми життєзабезпечення. Програма буде спрямована на забезпечення комфортного середовища мешканців області, у таких сферах як: транспортна доступність, підвищення якості житлово-комунального господарства, безпечне довкілля.

Отже, поетапна реалізація Стратегії розвитку області дозволить створити нові робочі місця, відповідно підвищення рівня доходів населення стане каталізатором покращення не лише розрахункових показників індексу людського розвитку, а і вплине на структуру витрат, що в свою чергу збільшить частку витрат на освіту, медицину і культуру і дасть поштовх до нарощення людського потенціалу.

Список використаних джерел:

1. Дерій Ж. В. Регіональна парадигма якості життя та людського розвитку. Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2013. № 4. С. 229-237.

2. Стратегія сталого розвитку Чернігівської області на період до 2027 року. Чернігів, 2019, 97 с.

План заходів з реалізації у 2021-2023 роках Стратегії сталого розвитку Чернігівської області на період до 2027 року. Чернігів, 2019, 1

Панченко Ольга Дмитрівна

аспірантка

ННЦ «Інститут аграрної економіки»

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК У МАЛИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Суб'єкти малого підприємства сільськогосподарської галузі в сучасних умовах виступають активними учасниками ринкового середовища. Зважаючи на гіршу фінансову спроможність, менші виробничі можливості, відсталість техніки та технологій, кадрову недостатність у більшості випадків

малі виробники значно відстають від великих підприємств за кількісними показниками, але при цьому якісні характеристики їхньої продукції стають гідними конкурентами великих агрохолдингів.

Для забезпечення стійкої конкурентної позиції малих сільськогосподарських товаровиробників на підприємстві повинно бути налагоджено чітку взаємодію між обліком, аналізом, управлінням та виробництвом. Тобто недостатньо лише вести фінансовий облік з метою формування звітності, як це робить більшість малих підприємств. Необхідно забезпечити такий управлінсько-обліково-виробничий потік, який забезпечить раціональне відображення виробничих процесів з точки зору облікових показників та документального оформлення, дозволить визначити реальний фінансовий результат, спрогнозувати майбутню діяльність та капіталоспроможність. У даному випадку на допомогу аграріям приходить управлінський облік, який уособлює в собі оптимальне співвідношення фактичних облікових показників, аналітичних процедур та прогнозів для загальної координації фінансово-господарської політики підприємства.

Для визначення, які підприємства належать до малих, застосовано класифікаційні характеристики Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3].

Мікропідприємства, на яких чисельність працівників зазвичай не перевищує 10 осіб, а чистий дохід 700 тисяч євро, управлінський облік, як такий зазвичай не ведуть. Фінансовим обліком, складанням звітності та управлінням зазвичай займається одноосібно власник.

На малих підприємствах з кількістю працюючих до 50 осіб та чистим доходом 8 мільйонів євро підрозділ управлінського обліку створюється вкрай рідко. Інколи в штаті бухгалтерської чи аналітичної служби або управлінського апарату може працювати окрема особа, яка займається питаннями управлінського обліку, але в більшості випадків дані обов'язки просто розподіляються між працівниками різних підрозділів підприємства залежно від посадових (функціональних) обов'язків, чи повністю

покладаються на бухгалтерську службу. Такий розподіл повноважень не забезпечує досягнення функцій, які постають перед стандартним управлінським обліком, але містить значимі для конкретного підприємства елементи.

До передумов ведення ефективного управлінського обліку належать:

- зацікавленість й ініціатива керівників підприємств і організацій;
- наявність кваліфікованих фахівців;
- методики адаптування до окремих галузей;
- інформаційне забезпечення;
- адекватні системи бухгалтерського обліку і руху товару, робіт та послуг;
- вдосконалення організаційної та фінансової структури підприємства і методів управління [2].

Методи управлінського обліку, якими може користуватися мале підприємство, включають в себе:

- елементи методики бухгалтерського обліку (зокрема, застосування рахунків і подвійні записи; інвентаризація та документація; оцінка і калькулювання);
- елементи методики фінансової діагностики підприємства (управлінський облік для моніторингу фінансових показників, експрес-діагностики, комплексної фінансової діагностики);
- елементи методики фінансового аналізу (облік динаміки і структури фінансової звітності, фінансових коефіцієнтів).
- елементи методики оцінки беззбитковості діяльності підприємства (управлінський облік доходів, витрат та прибутків, CVP-аналіз);
- застосування економіко-математичних методів [1].

Управлінський облік в малих сільськогосподарських підприємствах повинен мати спрощену форму. Для його ведення доцільно залучити окремого фахівця, який отримуватиме дані від інших підрозділів та із зовнішніх джерел, їх систематизуватиме, оброблятиме, аналізуватиме,

проводитиме розрахунки та готуватиме необхідну інформацію для прийняття управлінських рішень.

Він повинен тісно співіснувати з фінансовим та бути своєрідним джерелом інформації для облікового відображення виробничих процесів і навпаки. Управлінський облік повинен бути комплексний, але при цьому не перевантажений зайвими інформаційними потоками. Сталими об'єктами обліку доцільно обрати доходи, витрати і фінансові результати. Інші об'єкти варіювати залежно від конкретних потреб. Центрами обліку визначити структурні підрозділи, асортиментну продукцію тощо.

Управлінська звітність повинна мати просту форму, зрозумілу для сприйняття, не вимагати додаткових зусиль на її опрацювання, бути достовірною, корисною і своєчасною, формуватися на першу вимогу. Доцільно вести проміжну та річну звітність (звітність за операційний цикл).

Отже, ведення управлінського обліку в малих сільськогосподарських підприємствах в більшості випадків відсутнє в стандартному його вигляді. Простежуються лише окремі компоненти, що орієнтовані на досягнення певної зазвичай разової мети, які не дозволяють в повній мірі розкрити всі можливості управлінського обліку як самостійного механізму, що може вдало поєднувати в собі елементи фінансового обліку, аналізу, планування та управління.

Список використаних джерел:

1. Адаменко М. В., Кулик О. В. Актуальність та напрями впровадження управлінського обліку для малих підприємств. *Ефективна економіка*. № 5. 2015. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4092> (дата звернення : 05.11.2020).

2. Джулій Л. В., Синюк О. О. Особливості управлінського обліку на малих підприємствах. URL : <http://intkonf.org/k-e-n-dzhuliy-l-v-sinyuk-o-o-osoblivosti-upravlinskogo-obliku-malih-pidpriemstv/> (дата звернення : 08.11.2020).

3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення : 03.11.2020).